

Despre ROBOTEI

Cred că foarte puțini dintre voi nu au auzit de *Isaac Asimov*, scriitor considerat a fi unul dintre cei mai importanți creatori de literatură științifico-fantastică.

După cum probabil știți, o mare parte a romanelor și nuvelor sale au ca subiect roboții. El consideră că roboții sunt entități raționale care funcționează pe baza unor legi fundamentale.

Funcționarea creierelor pozitronice ale roboților lui *Asimov* se bazează pe trei legi fundamentale, numite **legile roboticii**:

Prima lege a roboticii: *Un robot nu poate răni nici o ființă umană sau, prin neintervenție, să permită rănirea unei ființe umane.*

A doua lege a roboticii: *Un robot trebuie să îndeplinească ordinele unei ființe umane, atât timp cât aceste ordine nu contravin primei legi.*

A treia lege a roboticii: *Un robot trebuie să își asigure supraviețuirea atâta timp cât aceasta nu contravine primelor două legi.*

Pe parcursul scrierii operelor sale, *Asimov* a efectuat câteva modificări cum ar fi introducerea unor ponderi pentru fiecare lege și chiar introducerea unei noi legi și anume:

Legea Zero a roboticii: *Un robot trebuie să acționeze având ca principal scop supraviețuirea societății umane.*

În condițiile acestei legi prima lege a roboticii devine: *Un robot nu poate răni nici o ființă umană sau, prin neintervenție, să permită rănirea unei ființe umane, atât timp cât aceasta nu contravine legii Zero.*

Evident, legea a doua și legea a treia trebuie modificate corespunzător.

După moartea lui *Asimov* opera sa a fost continuată de diverși scriitori SF. Astfel, în condițiile în care tehnologia s-a dezvoltat în așa fel încât roboții se puteau reproduce a apărut legea a patra a roboticii: *Un robot trebuie să acționeze în vederea "perpetuării speciei sale" atât timp cât aceasta nu contravine legilor anterioare.*

În momentul în care în universul operei lui *Asimov* a apărut o specie inteligentă non-umană a fost propusă **legea Minus Unu a roboticii**: *Un robot trebuie să acționeze având ca principal scop supraviețuirea speciilor inteligente din Univers.* Următoarele legi au fost modificate corespunzător.

Se știe că multe dintre roadele imaginației unor scriitori de *science-fiction* reprezintă baza unor descoperiri științifice reale. Cel mai indicat domeniu în care ar trebui aplicate legi asemănătoare cu cele ale lui *Asimov* este inteligența artificială.

Recent a fost introdus conceptul de agent filosofic. Acesta este un agent inteligent care funcționează pe baza unor legi elementare, numite **principii filosofice**.

Legile lui *Asimov* au fost transformate astfel încât să modeleze comportamentul agenților atunci când trebuie să îndeplinească o misiune. Cele șapte principii la care s-a ajuns sunt:

Primul principiu al agenților filosofici: *Un agent nu poate împiedica buna desfășurare a misiunii prin acțiunile sale sau prin inacțiune.*

Al doilea principiu al agenților filosofici: *Cu excepția cazurilor în care aceasta contravine primului principiu, un agent nu va provoca daune celorlalți participanți la misiune.*

Al treilea principiu al agenților filosofici: *Cu excepția cazurilor în care*

aceasta contravine primelor două principii, un agent nu își va provoca daune.

Al patrulea principiu al agenților filosofici: *Cu excepția cazurilor în care aceasta contravine primelor trei principii, un agent va acționa pentru a atinge scopul misiunii.*

Al cincilea principiu al agenților filosofici: *Cu excepția cazurilor în care aceasta contravine primelor patru principii, un agent va respecta toate convențiile stabilite.*

Al șaselea principiu al agenților filosofici: *Cu excepția cazurilor în care aceasta contravine primelor cinci principii, un agent va acționa pentru a-și atinge propriile scopuri.*

Al șaptelea principiu al agenților filosofici: *Cu excepția cazurilor în care aceasta contravine primelor șase principii, un agent va opera eficient.*

Cele șapte principii pot părea oarecum ciudate, iar ordinea ar putea părea incorectă (de exemplu, eficiența este pusă pe ultimul loc).

Evoluția acestor legi a fost similară cu cea a legilor lui *Asimov*, aducându-se completări și efectuându-se modificări pe parcurs.

Totuși, cel mai important este faptul că anumite aspecte sunt preluate din literatura de anticipație și adaptate pentru a satisface nevoile actuale ale științei.

Așadar, cred că se poate spune că în viitorul mai mult sau mai puțin îndepărtat, un *R. Daneel* (cel mai celebru robot creat de *Asimov*) real va funcționa pe baza unor principii foarte asemănătoare cu cele pe care le-a descris autorul versiunii "imaginare".

Mihai Scorțaru